

สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล

นางนิภาพรรณ หงษ์ชูเกียรติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974 - 030 - 928 - 3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 20214777

- 4 S.ศ. 2545

STATE AND PROBLEMS OF PARENT PARTICIPATION IN OPERATING
CHILD DEVELOPMENT CENTERS UNDER THE MUNICIPAL AUTHORITY

Mrs. Nipapun Hongchukiet

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Early Childhood Education

Department of Elementary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974 - 030 - 928 - 3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงาน
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล

โดย

นางนิภาพรรณ หงษ์ชูเกียรติ

สาขาวิชา

การศึกษาปฐมวัย

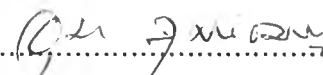
อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร. วรพรรณ เหมชะญาติ

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สิ้นถาวรรัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อума สุขนธมาน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. วรพรรณ เหมชะญาติ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อรชา ตุสนานันท์)

นิภาพรรณ หงษ์ชูเกียรติ : สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงาน
 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล (STATE AND PROBLEMS OF PARENT
 PARTICIPATION IN OPERATING CHILD DEVELOPMENT CENTERS UNDER
 THE MUNICIPAL AUTHORITY) อ. ที่ปรึกษา : ดร. วรวรรณ เหมชะญาติ, 182 หน้า.
 ISBN 974 - 030 - 928 - 3

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของ
 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล ด้านการพัฒนาเด็ก ด้านกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง ด้านการช่วยเหลือและ
 สนับสนุน และด้านการติดต่อสื่อสาร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 42 คน ผู้ดูแลเด็ก 42 คน
 และผู้ปกครอง 225 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล 42 ศูนย์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม
 และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับการปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้างใน 3 ด้าน คือ
 ด้านการพัฒนาเด็ก ด้านกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง และด้านการติดต่อสื่อสาร ส่วนด้านการช่วยเหลือ
 และสนับสนุนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นประจำ ได้แก่ การรับบริจาคสิ่งของวัสดุเหลือใช้และเงินทุน
 การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อม ตกแต่งอาคารสถานที่ เข้าร่วมและช่วยเหลือกิจกรรม
 ต่างๆของศูนย์ฯ การเป็นผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กในชั้นเรียน และการจัดหาสื่อประกอบการเรียนรู้ สำหรับการมีส่วนร่วม
 ของผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง และด้านการติดต่อ
 สื่อสาร นอกนั้นมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางในด้านการพัฒนาเด็ก และระดับมากที่สุดในด้านช่วยเหลือ
 และสนับสนุน ได้แก่ การร่วมบริจาควัสดุสิ่งของเหลือใช้และเงินทุน การช่วยเหลือผู้ดูแลเด็กและกิจกรรมต่างๆ
 การจัดหาสื่อประกอบการเรียนรู้ การร่วมเป็นกรรมการและประเมินผลการจัดกิจกรรมของศูนย์ฯ การร่วมเป็น
 กรรมการประสานงานการทำงานระหว่างบ้านกับศูนย์ฯ การให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายการใช้
 บริการของศูนย์ฯ การร่วมพัฒนาสภาพแวดล้อม ตกแต่งอาคารสถานที่ และจัดงานพิเศษเพื่อหารายได้บำรุงศูนย์ฯ

ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่พบปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของ
 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านการพัฒนาเด็ก ด้านกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง และด้านการติดต่อสื่อสาร คือ
 ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็ก ส่วนปัญหาด้านการช่วยเหลือและสนับสนุน คือ
 ผู้ปกครองฐานะยากจน สำหรับปัญหาของผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่พบในด้านการพัฒนาเด็ก คือ การขาดสื่ออุปกรณ์
 และการที่ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็ก ด้านกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองไม่มี
 เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม และด้านการช่วยเหลือและสนับสนุน คือ การขาดงบประมาณ

ภาควิชา.....ประถมศึกษา.....

สาขาวิชา.....การศึกษาปฐมวัย.....

ปีการศึกษา.....2544.....

ลายมือชื่อนิสิต.....*นิภาพรรณ หงษ์ชูเกียรติ*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*ดร. วรวรรณ เหมชะญาติ*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4283739127 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD : PARENT PARTICIPATION / CHILD DEVELOPMENT CENTER

NIPAPUN HONGCHUKIET : STATE AND PROBLEMS OF PARENT PARTICIPATION
IN OPERATING CHILD DEVELOPMENT CENTERS UNDER THE MUNICIPAL
AUTHORITY. THESIS ADVISOR : WORAWAN HEMCHAYART, Ph.D. 182 pp.
ISBN 974 - 030 - 928 - 3

The purpose of this research was to study the state and problems of parent participation in operating child development centers under the municipal authority in the terms of the child development, the parent education, the support, and the communication with child development centers. Samples were 42 administrators, 42 caregivers and 225 parents from 42 centers under the municipal authority. The research methodologies were questionnaires and interview forms. Data were analyzed by frequency and percentage.

The findings were as follows:

There are two group levels of the administrators and caregivers participation ; in the terms of child development, of parent education, and of communication were at inconsistent level, but the level of the support was a routine practice : being donated materials and funds, improving the centers' surrounding, decorating the centers, participating and assisting class activities and caregivers, and preparing learning materials. Besides, the parent participation was at the high level in the terms of parent education and of communication. The child development was at the moderate level and the support was at the highest level : donating materials and funds, assisting class activities and caregivers, preparing learning materials, participating committee member meeting, cooperating between home and the centers, giving suggestion on setting the service fees, improving the centers' surrounding, decorating the centers, and arranging activities to raise funds for the centers.

The parents' problems, in the view of administrators and caregivers, were a lack of time and an overlook of their own child development in the terms of child development, parent education, and communication, and also was dealing with economics status to support of the centers. Also, its parents' problems found in the research mostly were a lack of materials and an overlook of child development of the administrators, a lack of time in parent education , and a lack of budget in the support of the child centers.

Department/Program..Elementary..Education..

Student's signature.....*Nipapun Hongchukiet.*

Field of study...Early..Childhood..Education....

Advisor's signature.....*W.*

Academic year.....2001.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาและการช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ อาจารย์ ดร. วรวรรณ เหมชะญาติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และ ตรวจแก้ไขในการวิจัยมาด้วยดีตลอด ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อума สุขนธมาน ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร. อรชา คุณานันท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วน ได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบคุบบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการสร้าง เครื่องมือในการวิจัย รวมทั้งสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณ พี่นิต คุณสมควร พุทธเกษร และเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ที่เรียนร่วมสถาบัน เดียวกันที่ให้คำปรึกษาและกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณ คุณกริษา หงษ์ชูเกียรติ ที่คอย เป็นกำลังใจและอยู่เคียงข้างเสมอ และขอบคุณ ค.ณ. ขวัญชนก หงษ์ชูเกียรติ ที่ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจ ในการทำวิจัยมาโดยตลอด

และเหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้ความรักและการอบรม สั่งสอนที่ดั่งามจนทำให้ผู้วิจัยได้มีวันนี้ ตลอดจนให้กำลังใจและสนับสนุนการเงินแก่ผู้วิจัยตลอดมา จนสำเร็จการศึกษา

นิภาพรรณ หงษ์ชูเกียรติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่	
1	
บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
วิธีดำเนินการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
2	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดการพัฒนาเด็ก	12
แนวคิดการพัฒนาเด็กของนักการศึกษาต่างประเทศ	12
แนวคิดในการพัฒนาเด็กไทย	13
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก	15
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	16
ลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	16
การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	28
การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล	29
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย	33
ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	33
ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	34
ประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	36
ประโยชน์ที่เด็กได้รับจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	ประโยชน์ที่ผู้ปกครองได้รับจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 38
	ประโยชน์ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 40
	แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 41
	ปัจจัยสู่ความสำเร็จ 43
	กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 53
	ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 56
	สภาพและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 60
3	วิธีดำเนินการวิจัย 64
	ประชากรและตัวอย่างประชากร 64
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 72
	การสร้างเครื่องมือในการวิจัย 73
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 78
	การวิเคราะห์ข้อมูล 79
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 79
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 82
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 116
	สรุปผลการวิจัย 118
	อภิปรายผลการวิจัย 124
	ข้อเสนอแนะ 132
	รายการอ้างอิง 134
	ภาคผนวก 139
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ 140
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือ 142
	ภาคผนวก ค แบบสอบถามผู้บริหาร 146
	ภาคผนวก ง แบบสอบถามผู้ดูแลเด็ก 158
	ภาคผนวก จ แบบสอบถามผู้ปกครอง 170
	ภาคผนวก ฉ แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง 178
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ 182

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ลักษณะสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	27
2	จำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลทั่วประเทศ จำแนกตามจังหวัด	64
3	จำนวนผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง ที่เป็นตัวอย่างประชากร ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจังหวัดและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	67
4	จำนวนผู้ปกครองที่เป็นตัวอย่างประชากร ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ จังหวัด และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	69
5	สรุปกรอบแนวคิดการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถาม	75
6	สรุปกรอบแนวคิดการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสัมภาษณ์	77
7	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง	78
8	สถานที่ (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) และ วัน/เดือน/ปี ในการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์	79
9	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามสถานภาพ	83
10	ค่าเฉลี่ยและระดับการปฏิบัติของผู้บริหารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	87
11	ความถี่ของปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	91
12	ความถี่ของข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	92
13	จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลเด็ก จำแนกตามสถานภาพ	93
14	ค่าเฉลี่ยและระดับการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	95
15	ความถี่ของปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	99
16	ความถี่ของข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	100
17	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามสถานภาพ	102

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18	
ค่าเฉลี่ยและระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงาน	
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	105
19	
ความถี่ของข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงาน	
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	108

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 โครงสร้างการบริหารสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น	29
2 โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาล	31
3 โครงสร้างการบริหารของกอง/ฝ่ายการศึกษา	32